

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Ivre Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De frigidis & maleficiatis. Consilium DXLII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

sus facit, ut Appellanti asserenti, quod Leonoram in principio cognoverit, & quod hæc impotentia supervenerit contracto matrimonio (ideoque ad dirimendum illud nihil faciat, *Par. m. c. Ex publico De convers. conjugat.*) credendum non sit: id enim si verum fuisset, non perstitisset ubique Appellans in suo conatu probationis vitij supervenientis, & accidentalis, curabilitatis, ac curationis ejusdem. Quorum enim eo confugeret, qui retinendi, continuandique matrimonij potestatem haberet, ex antecedente, seu semel tantum interveniente verâ matrimonij per copulam carnalē consummatione.

Neque allegatæ curabilitati suffragantur Medicorum, & Chirurgorum testimonia, quæ (ut tota ferè Medico. im ars ex testimonio Hippocratis, *Aphor. 1.* est fallax) incerta sunt; fundata in falsa allegatione Appellantis de contracto hoc vitio in Gallia ex coitu cum famula diversorij publici: quam incertitudinem, & fallaciam exitus rei satis comprobavit; cum nihil profuerint, etiam per longius intervallum, plurium Medicorum adhibita pharmaca, emplastra, aliæque eorum remedia; nemoque sit Medicorum aut Chirurgorum, qui in repetito suo testimonio asserat Appellantem naturali potentia restitutum esse; & inter eos solus Doctor Beaufardus dicat calore medicamentorum fieri posse, ut appellans arrigat, sed id non diu duraturum. Animadvertat hic D. Officialis, an huic lubrico & incerto experimento incorruptam virginē subicere debeat; ut quā Appellans ignominia apertè afficere non potest, ei sic pateat via ad omne genus ludibrij, per impudicū hoc experimentum: qui olim in prima instantia, apertè ei viā per decretum Iudicis & repetendæ & retinendæ possessionis hujus matrimonij, pendente hac lite, (si modò de accusatâ ipsius lævitia caveret) non tantum experimenti faciendi, sed plenam matrimonij, saltem in figura, occasionem non solum non arripuit, sed apertè etiam sæpè requisitus, detrectavit; palam profitendo, quod ne juratoriam quidem cautionē de non lævando in Leonoram præstare vellet diffidentia abstinendi à lævitia. Ita ut cum Appellans potissimam causam gravaminis, & suæ appellationis constituat in denegata continuatione cohabitationis triennalis, & in denegata occasione seu potestate experiendi virilitatem suam cum Leonora, iustæ appellationis ansam non habuisse deprehendatur.

Nec est quod appellatio in secunda instantia videri possit iustior effecta ex testimonio duorum testium Lævini Wilhelmi, & Cornelij Petri, deponentium quod Reo ante contractum per eum cum appellata matrimonium, & Lævinus quidem etiam post contractum matrimonium, sæpius condormiverint, & arrectam illius penem sæpius viderint. Nam sunt hi duo testes ex loco, & tempore singulares; cum neuter illorum dicat, quod uterque simul eodem loco, & tempore id viderit; ideoque propter singularitatem neutri credi debet, *l. iurisurandi, & ibi doct. C. De testib.* Deinde in proposito cum satis constet appellantem in impotentia constitutum venisse ad hoc matrimonium, & dictus Lævinus deponat se huiusmodi arrectionem percepisse tantum eo tempore, quo appellans nondum uxore duxerat, & minime post contractum

per eum matrimonium, nihil prodesse debet antecedens aliquot annos potentia. Quorum quidem duorum testium testimonia etiam improbabiora, & minus verosimilia sunt ex depositionibus aliorum testium, quos Appellata produxit: quatenus quidam de fama & vulgi opinione deponunt, quod Appellans vulgò impotens habebatur, & Adrianus sine gaudio appellabatur; eique id in facie sæpè objectum fuerit; quodque cum coequalibus lupanaria accedens, nullius scorti amplexus curaverit. Eoque tendit Hermanni Dirix depositio de confessione Appellantis, quod impotens ad hoc matrimonium pervenerit, spe recuperandi potentiam. Et sanè si potentiam (quam amissam, non sibi agnatam contendit) Appellans vere recuperasset, posset facillè sine turpi experimento cum Appellata, & non cum alio scorto (ad quod tamen in hac lite contra prohibitionem juris contendit) id demonstrare. Si enim verum est, quod prædicti duo testes deponunt, quod viderint Appellantem arrigentem, tunc cum uxore careret, cur idem quoque ei ultro, vel ad id non nienti, contingere non posset; & cum contingit Medicos, aut Iudicem, aut alios fide dignos viros inspectores, ac velut arbitros, & testes irumpentis hujus signi recuperatæ potentia, adhibere? Sed certum, & apertum est, Appellantem ad id solum huiusmodi facilitatione recuperatæ potentia, & petitione ac oblatione turpis experimenti, nisi, ut Appellatam & ludibrio subiciat, & litem hanc ei diuturniorem faciat; eamque ab usu matrimonij arceat improbitate, & improbabilitate litis, ad quem ipse per impotentiam pervenire non potest. Sic ut omnibus maturè perpensis officium Venerabilis D. Officialis esse putemus, ut ipsdem vestigijs cum Domino Provivore insistendo, ejusdem Domini Provivoris sententiam confirmet; appellante in expensis condemnato.

De frigidis & maleficiatis.

SVM MARIUM.

Matrimonium quod ob frigiditatem nullum est an lucra nuptialia mereatur.

1. Matrimonij nullitatem efficit frigiditas.
2. Matrimonio existente nullo, nulla debentur lucra nuptialia.
3. Dos putativa an eadem privilegia habeat, quæ vera.
4. Matrimonium putativum non gaudet privilegio matrimonij veri.
5. Frigidus separationem thori facere potest.
6. Statutum quod acquisita inter coniuges sint communia, an locum habeat inter putativos coniuges.
7. Acquisita non censentur quæ ex distractione immobilium alterutrius coniugum accurrunt.

CONSILIVM DXLII.

CONSUETVDO loci est, ut uno ex conjugibus præmoriēte sine liberis ex eorum matrimonio natis, acquisita immobilia & mobilia æqualiter dividantur. Contractum est matrimonium inter Ludovicum & Catharinam, ac pluribus annis communi cohabitatione continuatum; sed nullâ interveniente copulâ: Catharina circiter decimum sextum annum à contracto matrimonio ad Iudicem proclamat, virique frigidus

ditatem detegit, & libertatem alterius matrimonij contrahendi petit: Ludovico bonâ fide confidente; quod tanto tempore Catharinam non cognoverit, eoque non valente per inspectionem corporis; aut alia ratione virilitatem seu potentiam coeundi demonstrare, fit huius matrimonij separatio; datâ Catharinæ potestate alium matrum querendi. Constante hoc putativo matrimonio, obvenit Ludovico per mortem aviæ, multa bona ac redibus; atque inter alia sylvæ quædam glandiferæ, ex quibus sylvis plurimas grandes arbores distinxit, & ex earum pretio plura bona, ac redditus tam perpetuos, quam vitales statim emitit ut decipio plus in bonis habuerit, quam Catharina, quæ in subsidium matrimonij tantum attulit redditum annuum septuaginta florenorum. Queritur in hac separatione matrimonij, quæ ratio in separatione ac restitutione bonorum inter Ludovicum & Catharinam servanda erit?

¹ Ad quam questionem respondendo, imprimis manifestum est, quod cum hoc matrimonium ex eventu pro nullo reputetur, propter deficientem aptitudinem, & idoneam qualiter contrahendi matrimonij in persona Ludovici, c. 2. de frig. & malef. hunc contractum perinde habendum esse, quasi nullum contractum sit matrimonium: ideoque imprimis reddendum, ac restituendum esse, quod quisque contulit. Ita ut nulla sit dubitatio, quin Ludovicus reddere debeat præactam dotem, constitutam in redditu septuaginta florenorum annuorum; & si quid præterea Catharina in bonis mobilibus contulit, l. si cum dotem §. ult. Solutio matrum. c. 2. de donat. inter vir. & uxorem; sed ex ijs, quæ ipse Ludovicus contulit, sive mobilia, sive immobilia fuerint; nihil est dictæ Catharinæ dandum, vel vigore præactæ consuetudinis, vel ex pacto antenuptial; si de aliquo doario, aut alio loco ei in casu soluti matrimonij facta esset promissio. * Quotiescumque enim matrimonium, cuius respectu huiusmodi promissio fit, est nullum, aut ad effectum non producitur, propter personæ inidoneitatem; cessant omnia statuta, consuetudines, jura municipalia, atque pacta lucrativa ex casu dissoluti matrimonij adijcientia aliquod lucrum, Bald. in c. auravit & ibi Felim. de probat. & in l. 1. c. de const. ob caus. * Neque enim putativi, & veri matrimonij eadem debent esse privilegia.

³ Nec ad rem facit, quod dos putativa ob putativum matrimonium in repetitione eadem habeat privilegia, quæ vera dos, d. l. si cum dotem §. ult. & ibi gloss. Bart. Lud. Rom. & alij: quia in omni parte juris alia damna vitandi, alia lucra captandi est ratio, l. Error de iur. & facti ignor. In damno mulieri etiam cum privilegio succurritur, d. l. si cum dotem §. ult. d. c. 2. sed non item in lucro sive consuetudinario, sive conventionali. * ideoque inter putativos conjuges non est jus reciproce successio-
⁴ nis, l. i. in verb. mustum matrimonium Unde vir & uxor, nec accipiendi legati, l. Maritus De usufr. legato. nec jus doharij, ut eleganter in simili respondit Chaslaneus, cons. 49. Ex ibemate. & ad conjuges. Burgund. rit. des droits appert. a gens mariez §. 2. in verb. femme nu. 5.

Neque etiam dignitate putativi mariti, nec il-
Conf. Wamel. Tom. II.

lius nomine, aut titulis uti, vel gaudere potest putativa uxor; quia id tantum tributum est his, inter quos indissolubiter tenet matrimonium, l. Fami-
na de senatorib. l. filij §. vidua D. Ad municip. Neque enim exhibendus est honor, aut favor matrimonio, ubi matrimonium non tenet: ita ut adversus putativam uxorem famosa actio detur; propterea quod ut ait Baldus, in d. c. iur. v. nu. 2. deficiat finalis causa lucris & honoris; hoc est ipsum matrimonium. Nec ulla est ratio, cur in penam dissolutionis ac separationis Ludovico aliquid detrahatur ab ea, quæ deserto ejus thoro alterius matrimonij contrahendi potestatem sibi vindicavit: cum illi hoc ad culpam reprobendam, & ob quam penam aliquam mereatur, referri non possit; si per imbecillitatem naturæ impotens sit: cum statutis, ac voluntati divinæ quicquam parere, & acquiescere teneatur, l. Quare aliquis de verb. signif. ita ut illi hoc vitium naturæ imputari non possit, gloss. v. mulier in l. In causis c. de repud. * Vtique adeo, ut existimaverit Accursius, in d. gloss. v. mulier, mari-
⁵ tum impotentem ex ea causa impunè petere posse separationem: ob id, quod ab initio ignoraverit impotentiam, vel si suspectam habuit, supervenientiam potentie sperare potuerit: ob quam spes lex separationem ex hac non permittit olim nisi post biennij, d. l. In causis, nunc triennij cohabitationem, Authent. sed bodie c. de repudys.

Ex qua consideratione hoc quoque consequitur, quod quamvis ex supra scripta consuetudine bona mobilia inter conjuges communicentur, & soluto matrimonio per mortem inter superstitem, & præmoris heredes æqualiter dividantur: ex hoc tamen casu soluti matrimonij (qui in dicta consuetudine in scriptis redacta non continetur) huiusmodi divisio mobilium admittenda non fit, sed cuique suum restituendum. Communicatio-
⁶ nem enim hanc consuetudinariam impedit, & quodammodo prævenit matrimonij impedimen-
tum: ita ut cum causa communicationis, seu communione sit matrimonium, ex defectu matrimo-
nij communicatio ipsa cessare debeat; & cessante communione, divisionis consideratio assumi non possit, l. Familia & ibi Bald. c. communia utriusque iud. Ita enim ex hac causa fieri debet matrimonij separatio, ut ex ea nihil damni in suis bonis patiat vir, a cuius consortio mulier propter huiusmodi causam se separat, & ad alias nuptias eo vivo se confert, §. usufrabuntur & §. per occasionem in verb. manet apud virum nihil de suo damnificandum in Authent. de nupt. col. 4.

Superfunt bona acquisita constante hac quali-
cumque conjunctione; antequam scilicet Catha-
rina maritum ex sua causa deseruit, & ad alias nu-
ptias propter hanc perdurantem impotentiam, proclamare coepit: in quo dubitationem facit juris
Canonici constitutio, c. 2. de donat. inter vir. & uxorem, quæ vult, divortio celebrato inter virum & mulie-
rem dividenda esse, quæ communiter habuerunt, Innocent. Hostiensis. Panormi. Ant. de Burio, Prapof.
in d. c. 2. Quod perique accipiunt non tantum de
ijs, quæ communiter & conjunctâ manu acquisita
sunt, si scilicet simul collato pretio emerit, si con-
junctim hæredes instituti sint, aut conjunctim eis
legatum sit; verum etiam si statuto vel consuetu-
dine

dine aliquâ bonorum communio inter eos inducatur: ut in bonis acquisitis in Francia Hostiensis; & in Flandria Præpositus observari tradunt, *ind. c. 2.* sic quod cum acquisita inter conjuges communicentur ex propofita consuetudine, & inter veros conjuges eveniente casu mortis alterutrius dividantur, videatur quoque Catharina fundata ad omnium constante matrimonio per maritum acquisitionum divisionem.

Cæterum hæc interpretatio omnino expedita, & liquida non est, neque ex verbis constitutionis necessario inferitur; ut recipienda non videatur adversus juris civilis claram definitionem: quæ vult, maritum nihil de suo damnicari, *d. §. per occasionem*; quod dici non poterit, si communicare debeat, quod non contracto matrimonio extra omnem dubitationem ejus solus futurum erat, Eoque pertinet Glossæ, in *d. c. 2. in verb. divisionem*, interpretatio, dum communionem hanc refert ad ea, quæ de bonis viri, & mulieris communiter empta sunt: quod etiam constare seu probari, non præsumi vult: ita ut cessante hac probatione omnia acquisita præsumantur mariti esse, *l. Etiam C. De donat. inter vir. & uxorem*. Cum enim hujus communionis causa sit ipsum matrimonium, defectus matrimonij, quandocumque ille detegitur, retrahi ad initium contractus videtur, & impedire communionis initium: quia hic honor, hæc utilitas vero, non putativo matrimonio debetur; cuius putativi matrimonij privilegia, ut dictum est, tantum consistunt in damni vitiatione, non lucri captatione. Sic quod scrupulosius inquirendo in eorum opinionem, qui statuario & consuetudinario huic communionis lucro locum faciunt, in putativo matrimonio demonstrari facile posset, quod veritate juris desinatur.

Verum quandoquidem in proposito themate de speciali acquisitione bonorum per distractionem grandium arborum ex sylvis patrimonialibus dicti Ludovici, quas constat ex præacta consuetudine in communionem ac divisionem hanc consuetudinariam non venire, proponitur; necesse non est in veritatem hujusmodi opinionis latius inquirere. Nam præsupposita etiam illius veritate, superest ratio, quæ ex ea causa, & sic per Ludovicum solum comparata, & acquisita bona ab hac communione eximit: ob id imprimis, quod hæc acquisitio facta sit per distractionem, & ex pretio eorum bonorum, quæ in hanc communionem non caderent: hoc est, per venditionem dictarum grandium arborum, quæ inter immobilia bona computantur, & in fructu non sunt, *l. Sed si grandes de usufructu, l. Divortio §. si fundum Soluta matrim.* Sic quod bona in locum illarum distractarum substituta, merito obtinere debeant eandem naturam, ut propriè acquisita ad effectum hujus communionis dici non possint. Unde pecunia redacta ex venditione rei patrimonialis, fundusque ex eadem pecunia emptus patrimonialis censetur, *Masuerius in sua praxi tit. de societ. vers. item nomina, Guil. Benedict. in c. Raimundus in verb. & uxorem nomine Adelasiam nu. 791. De testam. tunc præsertim* (ut hic evenisse proponitur) cum statim post distractionem rei patrimonialis ex pretio alia bona emuntur, *tiraq. de retractu §. 32. gloss. 1. nu. 24.* hujusmodi enim sta-

tim sequens nova comparatio voluntatem surrogantis detegit. Eoque ratione tradit Ioannes Eupus, *ad Rub. §. De donat. inter vir. & uxorem §. 61. vers. illud tamen quod dixi*, loquens in terminis propofita consuetudinis de communione acquisitionum etiam inter veros conjuges, quod bona empta ex pecunia redacta ex venditione rei immobilis, ad alterum conjugem spectantis, non communicentur. Quem in hoc sequitur Rodericus Zuarez, *ad leges fori Hispanici in l. 1. nu. 25. tit. de las ganancias*; sic limitando Panormitani & aliorum Canonistarum traditionem, in *d. c. 2. de communicandis bonis etiam inter putativos coniuges, ac quæstibus per maritum factis constante opinione putativi matrimonij*. Cum alioqui constituta horum acquisitionum communio, marito facienda esset per uxorem redintegratio, seu compensatio illius, quo per distractionem hujusmodi ejus propria patrimonialia bona diminuta sunt, *d. l. Divortio, §. si fundum*. Atque ita secundum propofita existimamus Catharinam non esse fundatam ad partem aliquam, ex sic per distractionem dictarum arborum acquisitis bonis, petendum.

Qui filij sint legitimi.

S Y M M A R I V M.

De filijs per dispensationem legitimatis.

1. Spurijs testamento nihil à patre relinqui potest.
2. Naturalibus liberis pater bona sua omnia relinquere non potest, quando superstitem habet patrem.
3. Legitimati pro legitimis reputantur.
4. Legitimare qui possint.
5. Demonstratio sæpe pro nominatione est.
6. Legitimationem spurijs per se perere potest.
7. Legitimare an possit Papa non subditum quoad temporalia.
8. Pontifex legitimare potest clericum quoad bona in rebus ecclesiæ acquisita, quorum loco sita.
9. Clausula, sine præiudicio venientium abintestato, quid operetur in literis legitimatis.
10. Mater præterita non dicit nullum, sed inofficium testamentum filii.
11. Clausula residui in testamento continet hæredum institutionem.
12. Verba unâ cum copulam faciunt.
13. Spurijs licet omnino indigni sint, alimenta tamen legari ipsi possunt & quousque.
14. Legitima parentibus an quocumque titulo relinquere possint.
15. 19. Liberi nati ex clerico beneficiato quando sint naturales, quando spurii vel incestuosi.
16. Concubinitus omnis iure canonico prohibitus.
17. Clausula codicillaris potestas.
18. Concubina per clericum relicta quando sint nulla & invalida.
20. 24. Clericus in minoribus adhuc existens uxorem ducere potest.
21. Concubinitus clericorum prohibitus.
22. 27. Legitimatio per nuptias extenditur etiam ad natos ex clericis & ancillis.
23. Concubinas clericorum expellere potest Episcopus.
25. Beneficia habere non potest uxoratus.
26. Monacho nati legitimantur, si donatus intra annum probetur.